

УДК 78.01:378.4

Ольга ГОМІЛКО

**ФІЛОСОФІЯ МУЗИКИ ЯК НОВА
ФІЛОСОФСЬКА ДИСЦИПЛІНА:
ПОСТМЕТАФІЗИЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ**

Посилення філософського інтересу до феномену музики відображає зміни у сучасному філософському дискурсі. Одна з його тенденцій, котру називають постметафізичним мисленням, дозволяє ввести музику у коло філософських тем як деартизовану та екологічно спрямовану сутність. Даний теоретичний процес виявляє рух філософської думки у контексті її практичного повороту, завдяки котрому філософська рефлексія прагне до холістичного тлумачення значень, долаючи традиційні дихотомії, зокрема протиставлення теорії та практики. Курс філософія музики ставить на меті довести теоретичну продуктивність практичного повороту у справі формування нової парадигми гуманітарного знання. Основне завдання курсу філософія музики — зрозуміти музику як потужний ресурс людського буття, котрий все ще чекає свого розкриття та втілення. Стаття пропонує основні концептуальні та методичні ідеї курсу філософія музики. Також завданням даної статті є заохочення до обговорення інноваційних університетських курсів з гуманітарних наук. Залучення до дискусії широкого кола учасників, зокрема студентів, сприяє не лише поглибленню академічного дискурсу у даній царині знань, але й формуванню його публічного виміру.

Ключові слова: філософія музики, нова парадигма гуманітарного знання, освіта, університет.

Одне із важливих завдань сучасної вищої школи України — це приведення у відповідність світовим стандартам університетських навчальних програм. Адже висока якість українських дипломів має бути забезпечена знаннями, необхідними для вибудовування міжнародної кар'єри. Тоді випускники українських університетів (йдеться також і про міжнародних студентів) зможуть з впевненістю продовжувати навчання або розпочати працювати не лише

в Україні, а й у провідних світових університетах та компаніях. На сьогодні така перспектива доступна здебільшого завдяки власним зусиллям студентів, а не ефективності університетської освіти. Особливо у цьому відношенні потерпають гуманітарні науки. Посттоталітарна доба руйнівню впливає на них. Злиднений стан гуманітарних наук виявляє себе і в застарілих теоретичних позиціях, і у відгородженості від світових інтелектуальних процесів, і у вкрай низькому рівні їх держаної підтримки, і, найважливіше, у відсутності запиту з боку суспільства на гуманітаріїв високої кваліфікації. Адже потреба в певних ідеях, їх обґрунтуванні та впровадженні у громадську практику виявляє якість суспільства в цілому, а не лише його владних інституцій. А тому, сучасні українські гуманітарії мають більше покладатись на власні сили, ніж на міністерські циркуляри чи громадську зацікавленість. Розроблення цікавих авторських курсів, котрі б дозволили гуманітарним дисциплінам посилити свій інтелектуальний ресурс у відповідності до світових тенденцій їх розвитку, це те, що під силу викладачам українських університетів і що може змінити ситуацію «з середини» академічного життя.

Мета цієї статті — спонукати до взаємного обміну таким досвідом. Адже запропонований у певному університеті оригінальний авторський курс з гуманітарних дисциплін не завжди має шанс бути прочитаним. Здебільшого авторські курси читаються як вибірккові. Визнаємо, що частіше студенти з тих чи тих міркувань надають перевагу курсам, вимоги до котрих не високі. Тоді як інноваційні курси зазвичай передбачають знань англійської мови, вмінь писати наукові есе, активної участі в інтерактивних форматах проведення занять, онлайнвої академічної комунікації тощо. Як правило, такі курси з'являються у результаті участі викладачів у міжнародних академічних проектах.

Оприлюднення в фахових виданнях досвіду розробки таких курсів сприятиме як їх подальшій популяризації, так і вдосконаленню. Залучення до дискусії широкого кола учасників, зокрема студентів, сприяє не лише поглибленню академічного дискурсу у даній царині знань, але й формуванню його *публічного виміру*. Саме останнього помітно бракує українській науковій спільноті. Критику або підтримку дослідницького здобутку колег залишають, зазвичай, «в кулуарах». Тоді як його публічна оцінка звучить вкрай рідко. Не дивно, що в українському суспільстві публічна вага інтелектуала мізерна. Лише укріпивши публічний вимір всередині наукової спільноти, можна сподіватись на її суспільне визнання. Ось чому, мета даної статті полягає не лише в презентації концепції та основних методичних ідей курсу філософія музики. Також її ціль — це початок серйозної розмови про якість університетських курсів з гуманітарних дисциплін. Сподіваюсь, що така розмова сприятиме тому аби застарілі та нецікаві предмети залишили стіни українських університетів, а нові сучасні курси визначали їх навчальну політику. Впевнена, що

одним із гуманітарних курсів, котрі мають освітню перспективу, є філософія музики [див. 2]. Головне його значення полягає у виявленні тенденцій щодо фундаментальних змін не лише у філософському дискурсі, але й сучасному мисленні в цілому.

Музика у філософії. Сьогоднішнє сприйняття музики навряд чи асоціюється з таким предметом як філософія. Зазвичай філософія має репутацію поважної та серйозної дисципліни. І хоча не завжди нею захоплюються, але неодмінно визнають її академічний авторитет. Уявлення про музику як розвагу все ще залишається стійким. В умовах пострадянської філософської освіти, коли відлуння марксистсько-ленінської філософії нерідко приглушає її сучасні голоси, вписати музику у філософський дискурс складно. Тоді як філософія музики передбачає в якості свого теоретичного обґрунтування новітні тенденції сучасної філософської думки. Ось чому поєднання строгості та аскетизму філософії з грайливістю та легкістю музики вимагає їх принципового переосмислення. Спонукає нас це зробити не лише вперте прагнення розуму все ставити під питання, але й нагальна потреба життєвої практики зберегти буття людини. Сучасний стан мислення та культури виявляють тенденції до того, що філософія має стати більш життєво насиченою, а музика набути значення предмету філософської рефлексії. Настанова сучасної філософії на визнання онтологічної унікальності окремих життєвих феноменів вимагає, щоб філософія повернулася до життя. Ось чому філософії потрібно розкрити ті ресурси, завдяки котрим життя утримує себе у певній формі буття. Музика є одним із них. Завдяки їй численні версії унікального переживання життя зберігаються у культурі, що надає їм (переживанням) універсальну (значущу для усіх людей) природу. Таким чином музика проникає у глибини повсякденності, надаючи їй пафос метафізичності.

Теоретична рекогносцировка феномену музики у філософії стає можливою завдяки сучасним змінам у філософському дискурсі. Тематична переорієнтація філософії та її інституційна перебудова є одними із таких. Так, завдяки першій коло філософських питань не стільки розширюється, скільки теоретично переформатовується: традиційно пріоритетні теми філософської рефлексії поступаються місцем таким, котрі важко було уявити навіть філософськи легітимними, наприклад, настроїв, тілесний рух, музичний звук, буття тварин тощо. Інституційна ж перебудова дозволяє філософії вийти за межі академічних стін. Внаслідок цього філософська рефлексія знаходить свій ресурс у нетеоретичних та донаукових способах осягнення дійсності, зокрема музиці. Відтак тоталізувальність метафізичного мислення, котра претендує на верховенство у класичній філософії, відтісняється. Натомість його онтологічна плюральність посилюється. Тенденції подолання універсалізації мислення називають постметафізичними перспективами філософії.

Дані тенденції пов'язують з прагматичним поворотом, завдяки котрому «значущості, які трансцендують межі всіх суто локальних масштабів, напруга між трансцендентальними передумовами і емпіричними даностями проникає у фактичність самого життєсвіту» [1, с. 69]. Отже, у контексті прагматичного повороту перед філософією постає завдання повернути до життєвої практики винесені у трансцендентну сферу культурні феномени. Музика як «мистецтво вічності», незважаючи на її практичні передумови виникнення в архаїчних культурах та практичну спрямованість у численних культурних контекстах, у модерну добу підкреслено дистанціює себе від буденності. Артистичне капсулювання музики постає як переконливий теоретичний та життєвий факт.

Повернення ж музики у безпосереднє життя людей передбачає її вхід у філософію. Без нього принципове переосмислення музики неможливе. Здійсненню даного теоретичного акту сприяє розгорнення постаналітичних, постгерменевтичних та постметафізичних тенденцій сучасної філософської рефлексії. Важливо зазначити, що усі ці зміни орієнтуються на прагматичний поворот філософії. Саме завдяки йому музика входить у сучасну філософію. Присутність музики у філософській аналітиці виражає тенденції подолання модерної парадигми мислення, котра розводить життя та розум у різні онтологічні площини.

Філософія у музиці. З іншого боку, спостерігаємо вихід музики за межі мистецтва. Даний процес виражає відому теоретичну позицію у сучасній естетичній думці щодо обґрунтування феномену деартизації естетичного. Дану позицію пов'язують з іменами Вельша, Гумбрехта та Рансьєра. Їх позиції достатньо відомі. А тому, лише нагадаю ті основні ідеї, завдяки котрим філософія повертається у музику. Так, одним із базових факторів зміни концептуального поля філософії музики розглядають «естетичний поворот». Дана теоретична стратегія мислення обумовлює вихід естетики за власні дисциплінарні межі, що дозволяє розглядати феномен музики не у контексті традиційної естетичної проблематики, а як *філософську проблему*.

Теоретична легітимація чуттєвого, котра знаходить своє оформлення у сучасній онтології тілесності, складає принципову засаду сучасної філософії музики. Обґрунтування почуттєво-екзистенційної природи тілесності дозволяє розглядати музику як онтологічний феномен тілесної присутності людини у світі. Дане визначення музики є ключовим для філософії музики як нової філософської дисципліни. Отже, філософія музики як одна із новітніх галузей сучасної філософії виокремилась у контексті постаналітичної традиції на основі постметафізичного мислення. А тому на відміну від класичної філософії музики сучасна філософія музики складає частину не естетичного, а філософського знання.

Основні ідеї. Основні ідеї навчальної дисципліни філософія музики можна сформулювати наступним чином. По-перше. Сучасний філософський аналіз музики відбувається у контексті вироблення нової парадигми гуманітарного знання, де дихотомія духу та тіла нівелюється. По-друге. Подолання модерної версії людини як виключно раціональної сутності визначає її принципове завдання. По-третє. Розуміння людини як живої тілесної істоти, що знаходиться у єдності зі світом, складає принципову її теоретичну настанову. По-четверте. Світ при цьому постає як буття, котре можна не лише пізнавати та перетворювати (частіше спотворювати), але й почути. А тому «пригадування буття» (М. Гайдеггер) — це також вслуховування в нього (Ф. Ніцше).

Відповідно, філософія музики як навчальна дисципліна ставить за мету довести, що людська здібність чути є фундаментальною ознакою людського буття, поза якою людина не лише однобічно вибудовує своє існування, але й в умовах сучасних цивілізаційних викликів має реальний шанс його втратити. А тому, спроможність чути буття означає здатність його зберегти. Ось чому актуальність курсу філософія музики має головним чином не естетичне, а екологічне (у глибинному його значенні) обґрунтування. Зміст останнього розкриває настанова культури щодо збереження довкілля як живого топосу через максимальну актуалізацію можливостей людського буття. Цікаво, що ключовий момент у даному процесі складає подолання антропоцентризму. Йдеться про відмову від класичних визначень гуманізму, для котрих потреби та інтереси людини постають як пріоритетні. Вихід музики за межі естетичного у сферу екологічного відштовхується від ідеї музики як свого роду всесвіту, до пізнання котрого можна лише наблизитись, але не досягти його глибин.

Так, про знаменитого піаніста С. Ріхтера говорили, що сприйняття ним музичних світів переважало навіть найбільш довершені засоби вираження музичних творів. Д. Башкіров у своїх спогадах пише, що це було і щастям Ріхтера, і його вічним незадоволенням собою [див. 3]. Не дивно, що відомий фільм Б. Монсанжена «Ріхтер. Загадка» закінчується критичною фразою піаніста про себе. Деякі знайомі та друзі Ріхтера вважають таке завершення фільму невдалим, бо песимістичний настрій не відображає його життєтворчої натури. Проте, саме у незадоволенні собою великий піаніст виявляв не власну професійну неспроможність довершено виконувати музичні твори, а глибинну людську інтенцію торкнутися буття. Чим досконаліше виконувався ним твір, тим більше залишалось невимовного. Торкання музикантом пальцями клавіш виказує межі антропоцентричного сприйняття музики, а не самої музики. Вірогідно, що відчуття цієї онтологічної межі і засмучувало Ріхтера.

Вихід музики за межі естетики у сфері глибинної екології визначає основний зміст навчальної дисципліни курсу філософія музики. Його можна

окреслити наступними питаннями. По-перше. В чому полягає фундаментальна природа музики? Що таке музика? Чи справді музика є вічною? Даний розділ курсу можна назвати онтологія музики. По-друге. У чому полягає досвід сприйняття музики? Чому різні люди сприймають музику по-різному? Тут йдеться про феноменологію музики. По-третє. Важливу частину курсу складають проблеми соціальної обумовленості музики, тобто йдеться про соціологію музики. Таким чином курс логічно та тематично структурується у три розділи: онтологія музики, феноменологія музики та соціологія музики.

Важливо зазначити, що *методологічною засадою* навчальної дисципліни філософія музики є міждисциплінарний підхід. Щодо важливості міждисциплінарного підходу у сучасних філософських дисциплінах ніхто не сумнівається. Проте не завжди вдається його продуктивно застосувати. У сучасній філософії музики даний підхід дозволяє подолати її модерну естетично-артистичну визначеність. Постметафізична настанова цієї дисципліни на позафілософське (нефілософське) знання дозволяє філософії музики знаходитись як у контексті загальної філософії (метафізика, історія філософії, філософія культури, філософська антропологія, естетика), так і апелювати як до гуманітарного знання (антропологія, теорія і історія музики, музична критика), так і природознавчого знання (біологія, когнітивні науки, екологія, фізика). Відповідно, викладання курсу філософія музики передбачає залучення фахівців із інших галузей наукового знання. Особливо це стосується когнітивних наук, фізики та музикознавства. Адже пояснити онтологічні основи музики складно без звернень, наприклад, до сучасних фізичних теорій, зокрема такої цікавої гіпотези про базові основи всесвіту як теорія струн. Ця теорія відкриває несподівані версії онтології музики. А викладаючи зміст феноменології музики, важко обійтись без сучасних знань про мозок. Практично кожна тема курсу передбачає міждисциплінарний синтез матеріалу. Особливої обережності потребує використання музикознавчих знань. Адже звернення до них виправдано лише у тому випадку, коли музикознавчий матеріал посилює філософську аналітику музики, а не розчиняє її «цеховою» емпірикою.

Ключове визначення музики, котрим можна керуватись при викладі курсу філософія музики, запозичене у В. Марсаліса. Звучить воно наступним чином: «музика — організований у часі звук». Від того, наскільки вдало воно буде пояснене студентам, залежить рівень оволодіння ними подальших тем курсу. Для цього необхідно розкрити три ключові поняття: організація, час, звук. Поняття організації у даному визначенні охоплює соціально-культурні, історичні та технічні способи організації звуку. Йдеться про винаходи як різних музичних систем побудови звуку (ладова система, нотний запис), так і його технічних способів відтворення та збереження (інструменти, звукозапис). Адже для розуміння феномену музики принциповим є структуризація звуку.

Від способу поєднань та вироблення звуку залежить, по-перше, те, чи ми отримуємо музику, а не просто звуковий шум, і, по-друге, яку саме музику. Досвід культури свідчить, що музикою вважають досить різні форми поєднань звуку. Так, музика з індонезійського острова Балі мало схожа на класичну музику європейського Відня. Але в обох випадках ми маємо справу із музикою як таким феноменом культури, завдяки котрому остання набуває особливих рис.

Наступним поняттям у даному визначенні музики є звук. Аналітика його онтології складає одне із важливих завдань курсу. Адже фізичне коливання хвилі, що породжує музичний звук, втілюється у найвитонченіші прояви духу. Таємницю такої онтологічної біохімії варто шукати у часі. Завдяки йому буття фіксує свій спосіб існування. Поза часом існування немає ні у людському, ні у вселенському вимірі. Творення світу чи то у природознавчій версії Великого Вибуху, чи то у сакральному акті Творення світу Богом розпочинається з виникнення часу. Через нього розгортається буття в усій його глибинності та багатовимірності. Але, якщо традиційна філософія більше уваги приділяє схопленню буття думкою, то філософія музики прагне збагнути спосіб оприявлення буття звуком. Тоді феномен музики у філософському аналізі розглядають як певну культурно-історичну організаційну структуру, через котру виявляють плюральність онтології часу.

Що може зробити музика для того, щоб зберегти людський спосіб буття? Можливо навчити людей чути буття у його часовій багатовимірності. Саме музика спроможна змусити людей переживати не лише повсякденність наявного досвіду у його одномірній темпоральності, але й інші версії часу, котрі даний тип культури за певних умов або не актуалізує, або навіть блокує.

Завдання курсу. Основне завдання курсу — повернення музики у буття — можна тлумачити наступним чином. По-перше. Локалізувати феномен музики у його фундаментальній вкоріненості у бутті людини. Тобто визначити місце музики у його структурі. Маємо визнати, що на сьогодні музика здебільшого заповнює дозвілля людини і має головним чином для неї розважальне значення. Тому теоретичний аналіз музики здебільшого зосереджений на цьому аспекті. Тоді як онтологічна природа музики не потрапляє у фокус філософської оптики. Ось чому вкрай важливо повернути музику у буття людини, повернувши її значення фундаментального чинника останнього.

Наступним принциповим завданням курсу філософія музики є виявлення у людській природі структур, котрі уможливають онтологічну дію музики. Адже сказати, що музика має фундаментальну вкоріненість у бутті людини, не обґрунтувавши дане твердження, означає залишити без відповіді численні питання, котрі пов'язані з присутністю музики у житті людини. Відомо, що не лише музика буває різна. Також вона по-різному сприймається. Про музику завжди говорять від першої особи. Як правило, «справжність»

музики визначають в залежності від того чи вона сподобалась. Відтак, на відміну від мислення, котре завжди прагне до універсальності або навіть тотальності, сприйняття музики є індивідуальним, тобто унікальним. Виявити у людській природі структури, котрі дозволяють конвертувати онтологічну універсальність музики в особливу синкретичну буттєву форму її сприйняття, означає вийти за межі «метафізики присутності» у сферу постметафізичного мислення, де унікальне та особливе, а не всезагальне виступає на передній план філософської рефлексії.

Показати, чому внаслідок формування новітньої парадигми філософії музики як строгої аналітичної філософської галузі відбувається актуалізація загального філософського дискурсу, також складає важливе завдання курсу. Так, сучасна філософська антропологія обґрунтовує такі версії людського буття, котрі не можуть оминати концепт тілесності. Відомо, що апеляція до концепту тілесності спростовує традиційні (класичні) погляди на людину, котра вже постає не як виключно раціональний суб'єкт з логічним мисленням та антропоцентрично налаштованою свідомістю, а як унікально чуттєва істота, котра власними зусиллями визначає своє місце у єдиному життєсвіті універсуму. Відповідно, зміна філософської версії людини передбачає зміну парадигми музики. Адже нерідко новий філософський погляд на людину співіснує з традиційним тлумаченням музики. Це породжує теоретичну суперечність, подолати котру означає не лише ввести музику як предмет дослідження у філософію, але й філософію у музику.

Теоретична продуктивність новітньої парадигми філософії музики полягає не лише у зміні погляду на музику, але й у спонуканні до трансформацій у самій філософії. Ось чому, перенесення музичної проблематики у класичний філософський дискурс не має сенсу. Адже у даному випадку ні музика, ні філософія не готові до зустрічі один з одним: музика у класичному музикознавстві залишається артизованою, а філософія раціоналізованою. Підхід до філософії музики як конгломерату музикознавчих та філософських знань навряд чи зацікавить студентів. Він лише дискредитує нову дисципліну. Хоча відношення до філософії музики як до естетичної та музикознавчої дисципліни є досить стійким. Цей стереотип нелегко подолати. Адже його коріння заглиблені не стільки у мисленні студентів, скільки у сталій настанові як традиційної філософії, так і культури взагалі.

Ось чому, з перших занять необхідно переконати студентів, що запропонований курс дозволить не лише ознайомитись зі світом музики, але й ґрунтовно переосмислити саму філософію. Важливо, щоб методичне забезпечення курсу враховувало цей момент. Досвід свідчить, що філософія музики як така філософська дисципліна, котра виражає постметафізичну перспективу філософії, вимагає посилення інтерактивного формату навчання. Постійне заохочення

студентів до міркувань змусить їх відмовлятися від багатьох філософських упереджень. Важливо, щоб знайомство студентів з ключовими положеннями курсу відбулось заздалегідь. Паралельне ж проведення лекційних та семінарських занять знижує ефективність курсу. Адже тоді студенти сприймають філософію музики у її традиційних інтерпретаціях.

Формуванню у студентів постметафізичного мислення сприяє не лише засвоєння теоретичного матеріалу даного курсу. Його особливістю є також і те, що крім аналітичних джерел обов'язково мають бути залучені аудіо та відео матеріали, відвідування концертів, зустрічі з музикантами тощо). Існує низка високої якості фільмів, де наукове дослідження успішно поєднується з живим музичним досвідом. Зауваження, що стосується використання «додаткового» матеріалу у курсі філософія музики, можливо виглядає банальним. Адже навіть у радянські часи курс естетики оцінювався як методично недосконалий без використання «технічних засобів навчання» та організації культпоходів. Вважають, що фільми про художників, показ слайдів, озвучування музичних творів, екскурсії у контексті подібних курсів мають стати наглядним підтвердженням викладених у лекціях положень. А тому, додатково залучені методи навчання не набувають значення самостійного ресурсу філософської рефлексії. За їх допомоги посилюють лише сказане. У контексті постметафізичної настанови філософії такі форми викладання змінюють свій статус. Їх завдання — це не підтвердження філософського змісту, а його доповнення.

«Додатковий» матеріал має переконати студентів у тому, що опанувати курс у повному обсязі можна лише тоді, коли не лише голова, але й око та вухо будуть сумлінно працювати. Адже лише побачивши та почувши, як С. Ріхтер, В. Горовець або Г. Гульд виконують певний музичний твір, можна зрозуміти одну з основних тез курсу про те, що музичні рухи мають метафізичну природу. Набуття живими рухами нематеріальних властивостей в процесі виконання музичних творів виштовхує їх за межі законів фізики. Зрозуміло, що без звернення до вчення Е. Гусерля про «живе тіло» та кінестетичну природу його рухів та ідей М. Мерло-Понті про феноменологію тіла та онтологію плоті, тезу про метафізичну природу руху філософськи обґрунтувати неможливо. Адже лише живе сприйняття світу музики спроможне надати цим ідеям буттєвого значення. Без останнього ідеї приречені до платонівського небесного ув'язнення. Тоді як їх онтологічна спрага до життя потребує тамування тілесним досвідом, серед котрого музика як одна з найчистіших, найпрозоріших та цілющих сутностей, має знайти своє місце. Допомогти це здійснити складає основне завдання курсу філософія музики — зрозуміти музику як потужний ресурс людського буття, котрий все ще чекає свого розкриття та втілення.

Література:

1. Габермас Ю. Постметафізичне мислення / Пер. З нім. В. Купліна. — Київ: дух і Літера, 2011, с. 49–121.
2. Гомілко О. Є. Програма навчальної дисципліни «Філософія музики». — К.: Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова, 2011. — 66 с.
3. Вспомяная Святослава Рихтера. Святослав Рихтер глазами коллег, друзей и почитателей. — Москва «Константа», 2000, с. 284.

Ольга Гомилко. Философия музыки как новая философская дисциплина: постметафизические перспективы.

Усиление философского интереса к музыке отображает изменения в современном философском дискурсе. Одна из его тенденций, которую называют постметафизическим мышлением, позволяет ввести музыку в круг философских тем как деартизованную и экологически обусловленную сущность. Этот теоретический процесс обнаруживает движение философской мысли в контексте практического поворота, благодаря которому рефлексия возвращается в жизнь. Курс философия музыки наглядно показывает теоретическую продуктивность практического поворота в деле формирования новой парадигмы гуманитарного знания. Основная задача курса философия музыки состоит в исследовании феномена музыки как мощного ресурса человеческого бытия, который все еще ожидает своего раскрытия и воплощения. Статья предлагает обсуждение как основных концептуальных и методических идей курса философия музыки, так и проблему внедрения в учебные программы инновационных университетских курсов в сфере гуманитарных наук. Привлечение к дискуссии широкого круга участников, в частности студентов, способствует не только углублению академического дискурса в данной области знаний, но и формированию его публичного измерения.

Ключевые слова: философия музыки, новая гуманитарная парадигма, образование, университет.

Olga Gomilko. Philosophy of Music as a New Philosophical Discipline: Post-metaphysical Perspectives.

Transformations in contemporary philosophical discourses put emphasis on the phenomenon of music. Particularly the post-metaphysical thinking allows us to include music in the circle of philosophical themes as a deartistics and ecologically con notated essence. That theoretical process takes place in the context of the practical turn, due to a theoretical reflection that goes back into life. The lecturing course of music philosophy reveals the theoretical productivity of the practical turn on the course of developing a new paradigm of humanitarian knowledge. The article offers to discuss the basic conceptual and methodical ideas of the course as well as innovative university courses in humanities. An involvement into the discussion of a wide range of participants, including students, makes the Ukrainian philosophical discourse more publicly open and academically profound and informative.

Keywords: philosophy of music, new humanitarian paradigm, education, university.